

ORGANIZATIONAL COMMITMENT LEVELS OF STATE ELEMENTARY SCHOOL TEACHERS

**İLKÖĞRETİM OKULU ÖĞRETMENLERİNİN ÖRGÜTSEL BAĞLILIK
DÜZEYLERİ**

**Mustafa DERVİŞOĞULLARI¹
Ayşegül GÜNDÜZ²
Levent DENİZ³**

Abstract

In this research the organizational commitment levels of teachers serving in state elementary schools were examined. The sampling of the research consisted of 196 teachers serving in 6 state elementary schools in one of the districts of Istanbul in 2011-2012 education year. The organizational commitment scale adapted by Kurşunoğlu, Bakay and Tanrıöğren (2010) was used to collect the main data. Organizational commitment was examined as emotional, continuance and normative commitment and the organizational commitment levels of state elementary school teachers were examined in terms of variables such as subject area, seniority, service year in the same school, membership of syndicate. Teachers who were not members of a teacher syndicate were found to have higher continuance and normative commitment than those who were members of a syndicate. It was revealed that teachers who have higher service year have also higher emotional commitment. Teachers from different subject areas didn't show significant differences in their attitudes towards their emotional, continuance and normative commitment.

Keywords: Elementary school, organizational commitment, elementary school teachers.

Özet

Bu araştırmada ilköğretim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin örgütsel bağlılık düzeyleri belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırmanın örneklemini 2011-2012 eğitim öğretim yılı bahar döneminde İstanbul ili Esenler ilçesindeki 6 resmî okulda görev yapan 196 öğretmen oluşturmaktadır. Kurşunoğlu, Bakay ve Tanrıöğren (2010) tarafından Türkçe'ye uyarlaması yapılan Örgütsel Bağlılık Ölçeği kullanılmıştır. Araştırmada ilköğretim öğretmenlerinin bağlılık düzeyleri belirlenmeye çalışılırken, örgütsel bağlılık; duygusal bağlılık, devam bağlılığı ve normatif bağlılık olmak üzere üç farklı boyutta ele alınmış; öğretmenlerin bağlılık düzeyleri alanları, kıdemleri, görev yaptıkları okuldaki çalışma süreleri, sendikaya üyelik durumları gibi değişkenler açısından incelenmiştir. Sendikaya üye olmayan öğretmenlerin sendikaya üye olan öğretmenlere göre devam ve normatif bağlılık alt boyutlarında bağlılık düzeylerinin daha yüksek olduğu, duygusal bağlılık alt boyutunda genel olarak kıdem arttıkça bağlılığın da arttığı belirlenmiştir. Alan değişkenine göre ise duygusal, devam ve normatif bağlılık alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir.

Anahtar Kelimeler: İlköğretim okulu, örgütsel bağlılık, ilköğretim okulu öğretmenleri.

¹ Arş. Gör., Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü.

² Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Yönetimi ve Denetimi YL Öğrencisi.

³ Doç. Dr., Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü.

GİRİŞ

Örgütlere bağlılık bir süredir ilgi çeken bir konu olmasına rağmen 1980'lerde bağlılık araştırmalarına duyulan ilgi daha da artmış, daha fazla incelenen bir kavram haline gelmiştir (Gülova ve Demirsoy, 2012: 50; Meyer, Allen ve Smith, 1993: 538). Örgütsel bağlılığın tam bir tanımı konusunda görüş birliği olmamasına rağmen, örgütsel bağlılığın çeşitli tanımlamaları ve ölçümlerinin paylaştığı ortak bir fikir vardır. Örgütsel bağlılığın bireyin örgüte yönelik bir bağı olduğu düşünülmektedir. Tanımlar bu bağın nasıl geliştirildiği sorusuna bağlı olarak değişmektedir (Camilleri ve Van Der Heijden, 2007: 242-243). Örgütsel bağlılık basitçe sadakat olarak düşünülmemelidir (Aydın, Sarier ve Uysal, 2011: 628). Örgütsel bağlılık kavramı uyma davranışından oldukça farklıdır. Örgütsel bağlılık kavramında yürekte bağlı olma durumu varken, uyma davranışında kişi benimsemese bile söylenilenleri söylendiği şekilde gerçekleştirmek zorunda hissedebilir (Eren, 2010: 555). Örgütsel bağlılık örgüt adına yüksek seviyede çaba göstermeye isteklilik, çalışanın sadakati, örgütün amaçları, başarıları ile özdeşim kurma, örgütsel üyeliği sürdürmek için belli bir arzudur (Aydın, Sarier ve Uysal, 2011: 628).

Önceleri bağlılık, bir kişinin bir örgüte duyduğu duygusal bağlılığa ya da örgütten ayrılışı ile ortaya çıkacak kayıplarıyla ilgili maliyetlere bağlı olarak tek boyutlu olarak incelenmiştir (Somers, 2009: 75). Bağlılık kavramına duyulan ilginin artması ile birlikte teoride ve araştırmada önemli gelişmeler gerçekleşmiştir. Bunlardan birisi de bağlılığın kompleks ve çok boyutlu olduğunun ortaya çıkmasıdır (Meyer, Allen ve Smith, 1993: 538). Meyer ve Allen (1991) örgütsel bağlılığı, duygusal bağlılık, devam bağlılığı ve normatif bağlılık olmak üzere üç ögeden oluşan bir yapıda ele almış ve duygusal bağlılığı bir arzu, devam bağlılığını bir ihtiyaç ve normatif bağlılığı da bir zorunluluk olarak ifade etmiştir. Duygusal, devam ve normatif bağlılığın farklı çeşitleri olduğunu düşünmek yerine bağlılığın parçalarını oluşturduğunu düşünmek daha yerindedir. Çünkü bir çalışan bu üç formdaki bağlılığı farklı derecelerde aynı anda hissedebilir.

Duygusal bağlılık çalışanın örgüte yönelik duyduğu duygusal aidiyet (bağlılık), örgütle özdeşleşmesi, örgüte katılımı ve örgütte bulunmaktan memnuniyet duyması ile ilgili olup (Allen ve Meyer, 1990: 2), duygusal bağlılığı yüksek olan çalışanlar örgütte çalışmaya devam ederler (Meyer ve Allen, 1991: 67). Diğer yandan devam bağlılığı ise bir kişinin örgütü bıraktığı zaman karşılaşacağı dezavantajları içerir (Aydın, Sarier ve Uysal, 2011: 629). Bu kapsamda devam bağlılığı, örgütten ayrılmanın yol açacağı ücret, statü, prestij gibi kayıpların bilincinde olmakla ilgili olup örgüte güçlü bir devam bağlılığı ile bağlı olanlar örgütte kalmaya ihtiyaçları olduğu için örgütten ayrılmazlar (Meyer ve Allen, 1991: 67). Normatif bağlılık ise bir personelin örgüte yönelik sorumluluk inancıyla bağlı olması ile ilgilidir (Allen ve Meyer, 1990: 3). Normatif bağlılık çalışmaya devam etmek için zorunluluk hissetmek ile ilgilidir olup yüksek seviyede normatif bağlılık gösteren çalışanlar örgüt içerisinde kalması gerektiği için kalırlar (Meyer ve Allen, 1991: 67).

Örgütsel bağlılığın sonuçları örgütler için çok önemlidir (Sesen ve Basim, 2012: 479). Bağlılığın gelişmediği ya da yöneticilerce geliştirilemediği örgütlerde çalışanların örgütsel iş ve performanslarının düştüğü, işten ayrılma duygu, düşünce ve tutumlarının ise yükselme gösterdiği görülmüştür (Eren, 2010: 554). Düşük devamsızlık ve personelin işten ayrılma oranlarındaki azalma ve iş kalitesi ya da yüksek verimlilik (Sesen ve Basim, 2012: 478), personelin örgütü benimsemeleri, örgüt için yaratıcı ve yenilikçi davranışlar ortaya koymaları, örgüt yönetimine ve faaliyetlerine katılmaları (Durna ve Eren, 2005: 210) örgütsel bağlılığının örgüte sağlayabileceği faydalar arasındadır.

Bir eğitim örgütü olarak okullarda da çalışanların örgütsel bağlılığın düşük olmasının örgütte oluşturacağı zararlarla, örgütsel bağlılığın yüksek olmasının örgüte sağlayacağı

yararlar göz önüne alındığında öğretmenlerin örgütsel bağlılıklarının incelenmesi var olan durumun anlaşılması açısından yarar sağlayacaktır. Bundan dolayı resmî ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin örgütsel bağlılık düzeylerinin belirlenmesi genel amacıyla aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

- Öğretmenlerin duygusal, devam ve normatif bağlılık düzeyleri nasıldır?
- Öğretmenlerin duygusal, devam ve normatif bağlılıkları; cinsiyet, yaş, medeni durum, alan, kıdem, aynı okulda çalışılan yıl, sendika üyesi olma, görev alınan okul sayısı, eğitim durumu, mezun olunan fakülte, kadro ve ek iş yapma durumlarına göre değişmekte midir?

YÖNTEM

Araştırmada genel tarama modellerinden karşılaştırma türü tarama modeli kullanılmıştır. Karşılaştırma tarama modellerinde iki veya daha fazla değişkenin birbiriyle karşılaştırılması söz konusudur (Karasar, 2011). Bu araştırmada ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin örgütsel bağlılık düzeyleri çeşitli değişkenler açısından karşılaştırılarak incelenmiştir.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini 2011-2012 eğitim ve öğretim yılı bahar döneminde İstanbul ili Esenler ilçesinde 27 resmî ilköğretim okulunda (Esenler İlçe Millî Eğitim Müdürlüğü, 2011, s.2) çalışan ilköğretim öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise evrenden ulaşılabilirlik göz önünde bulundurularak seçilen 6 resmî ilköğretim okulundan ulaşılan 196 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin 94'ü (%48) erkek, 101'i (%51,5) ise kadındır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin 115'i (%58,7) sınıf öğretmeni, 81'i(%41,3)brans öğretmenidir. Bu öğretmenlerin 82'si (%41,8) sendikaya üyesiyken, 112'si (%57,1) sendikaya üyesi değildir. 182 (%) öğretmen lisans seviyesinde bir eğitim kurumundan mezunken, yüksek lisans ya da doktora mezunu öğretmen sayısı 14'tür (%7,1). Öğretmenlerin mezun oldukları fakülteler ise Eğitim Fakültesi 155 (79,1), Fen-Edebiyat Fakültesi 16 (%8,2), diğer 25 (%12,8) şeklindedir.Araştırmaya katılan öğretmenlerin 167'si (%85,2) kadroluyken, 28'i (%14,3) ücretli olarak görev yapmaktadır. Öğretmenlerin 180'i (%91,8) ek iş yapmadığını belirtirken, 13'ü (%6,6) ek iş yaptığını belirtmektedir.

Veri Toplama Aracı

İki bölümden oluşan veri toplama aracının birinci bölümünde demografik değişkenlerle ilgili maddeler yer alırken, ikinci bölümde örgütsel bağlılığı ölçmeye yönelik bir ölçek yer almaktadır. İlköğretim okulu öğretmenlerinin örgütsel bağlılıklarını ölçmek amacıyla Allen ve Meyer (1990) tarafından geliştirilen; Meyer, Allen ve Smith (1993) tarafından gözden geçirilen ve Kurşunoğlu, Bakay ve Tanrıoğen (2010) tarafından Türkçe'ye uyarlanması yapılan Örgütsel Bağlılık Ölçeği kullanılmıştır. İngilizce aslından çevrilerek uyarlanan Örgütsel Bağlılık Ölçeğinin kapsam geçerliği için İngiliz Dili ve Öğretimi alanında çalışan iki uzman ile Eğitim Yönetimi ve Denetimi alanında çalışan dört uzmanın görüşlerine başvurulmuştur. Uzman grubunun değerlendirmesi sonucunda ilgili düzenlemeler yapılmış ve aracın kapsam geçerliğine sahip olduğu belirlenmiştir. Örgütsel bağlılık ölçeği duygusal bağlılık, devam bağlılığı ve normatif bağlılık olmak üzere üç boyut ve 18 maddeden oluşmaktadır. Bu ölçekte yer alan her boyut 6 madde içermektedir. Ölçeğin orjinalinde 7'li Likert ölçeği kullanılmasına karşılık, ölçeğin Türkçe'ye uyarlanması sırasında araştırmacılar 5'li Likert ölçeğinin (5= Tamamen katılıyorum, 4= Katılıyorum, 3= Kararsızım 2= Katılmıyorum, 1= Hiç katılmıyorum) kullanılmasını tercih etmiştir. Ölçekteki 3., 4., 5. ve 13. maddeler olumsuz anlam içerdiği için tersten kodlanmaktadır. Her boyut için alınabilecek en yüksek puan 30, en düşük puan 6'dır. Ölçeğin boyutlarından alınan yüksek puan yüksek örgütsel bağlılığı ifade etmektedir. Örgütsel Bağlılık Ölçeğinin iç tutarlılığını

test etmek için hesaplanan Cronbach alfa iç tutarlık katsayıları; Duygusal bağlılık boyutu için .791, devam bağlılığı boyutu için .623, normatif bağlılık boyutu için .744'dir (Kurşunoğlu, Bakay ve Tanrıoğen, 2010). Bu çalışma kapsamında da ölçeğin iç tutarlılık katsayıları hesaplanmış ve duygusal bağlılık boyutu için .717, devam bağlılığı boyutu için .736, normatif bağlılık boyutu için .743 bulunmuştur. Bu bulunan değerler ölçeğin bu çalışma örneklemini kapsamında da güvenilir olduğunu göstermektedir.

Verilerin toplanması

Araştırmanın verileri 2011-2012 öğretim yılı bahar döneminde İstanbul Esenler ilçesindeki 6 resmi ilköğretim okulundan toplanmıştır. Araştırmacılar verileri formları araştırmaya gönüllü olarak katılan öğretmenlere kendileri dağıtarak toplamıştır. Anketlere isim yazılmaması gerektiği öğretmenlere aktarılmıştır.

Verilerin analizi

Araştırmanın amaçları doğrultusunda yapılan karşılaştırmalarda aritmetik ortalama, t-testi, tek yönlü varyans analizi, kruskal wallis-h, mann whitney u ve lsd gibi istatistik teknikleri kullanılmıştır. İstatistiksel işlemler için SPSS 15 paket programından faydalanılmıştır. Yapılan istatistiksel çözümlenmelerde anlamlılık düzeyi .05 olarak alınmıştır. Araştırmaya gönüllü olarak katılan öğretmenlerin unuttukları ya da atladıkları maddeler kişinin örgütsel bağlılık puanları ortalaması alınarak tamamlanmıştır.

BULGULAR

Öğretmenlerin örgütsel bağlılık düzeylerinin incelendiği bu çalışmada öncelikle öğretmenlerin örgütsel bağlılık düzeylerinin aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları hesaplanarak duygusal, devam ve normatif bağlılık alt boyutları kapsamında Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1.

Öğretmenlerin Bağlılık Düzeylerini Betimleyen İstatistik Değerleri

	\bar{x}	SS
Duygusal Bağlılık	19,17	4,92
Devam Bağlılığı	17,09	4,83
Normatif Bağlılık	18,49	4,97

Tablo 1'de görüldüğü üzere öğretmenlerin bağlılık düzeyleri incelendiğinde duygusal bağlılık ($\bar{x}=19,17$) ile en yüksek derecede gösterilen bağlılık olduğu görülmektedir. Daha sonra normatif bağlılık ($\bar{x}=18,49$) ve devam bağlılığı ($\bar{x}=17,09$) gelmektedir.

Tablo 2.

Örgütsel Bağlılık Ölçeği Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Gruplar	N	\bar{x}	SS	Sh \bar{x}	t Testi			
					t	Sd	p	
Duygusal Bağlılık	Erkek	101	18,41	4,95	0,49	-2,366	193	,019
	Kadın	94	20,05	4,76	0,49			
Devam Bağlılığı	Erkek	101	17,10	4,47	0,44	,143	193	,886
	Kadın	94	17,00	5,20	0,54			
Normatif Bağlılık	Erkek	101	18,65	4,95	0,49	,497	193	,619
	Kadın	94	18,30	5,03	0,52			

Tablo 2’de görüldüğü üzere; örgütsel bağlılık ölçeği puanlarının cinsiyet değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan bağımsız grup t testi sonucunda duygusal bağlılık alt boyutunda erkek ve kadınlar arasında, kadınların lehine istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur ($t=-2,366$; $p<,05$). Elde edilen bu farklılık kadın öğretmenlerin erkek meslektaşlarına göre duygusal bağlılıklarının daha yüksek olduğunu göstermektedir. Devam bağlılığı ($t=,143$; $p>,05$) ve normatif bağlılık ($t=,497$; $p>,05$) alt boyutlarında ise istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır.

Tablo 3.

Örgütsel Bağlılık Ölçeği Puanlarının Yaş Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Altboyut	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	sd	P
Duygusal Bağlılık	21-30 yaş	113	88,18	13,163	3	,004
	31-40 yaş	56	102,32			
	41-50 yaş	15	126,50			
	51-60 yaş	11	138,00			
	Toplam	195				
Devam Bağlılığı	21-30 yaş	113	97,83	3,416	3	,332
	31-40 yaş	56	97,82			
	41-50 yaş	15	81,67			
	51-60 yaş	11	122,91			
	Toplam	195				
Normatif Bağlılık	21-30 yaş	113	92,92	5,690	3	,128
	31-40 yaş	56	97,79			
	41-50 yaş	15	113,20			
	51-60 yaş	11	130,55			
	Toplam	195				

Tablo 3’te görüldüğü gibi örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin örgütsel bağlılık ölçeği puanlarının yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H testi sonucunda duygusal bağlılık alt boyutunda grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($x^2=13,163$; $p<,01$). Devam bağlılığı ($x^2=3,416$; $p>,05$) ve normatif bağlılık ($x^2=5,690$; $p>,05$) alt boyutlarında ise istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır. Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla duygusal bağlılığı alt boyutunda tüm gruplar Mann Whitney-U analizi ile ikili olarak karşılaştırılmış sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

Tablo 4’te görüldüğü üzere örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin örgütsel bağlılık ölçeği duygusal bağlılık alt boyutu puanlarının yaş değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılık gösterdiğini belirlemek amacıyla yapılan Mann Whitney-U analizleri sonucunda söz konusu farklılığın 21-30 yaş grubundaki öğretmenler ile 41-50 yaş grubundaki öğretmenlerin arasında, 41-50 yaş grubundaki öğretmenlerin lehine $p<,05$ düzeyinde; 21-30 yaş grubundaki öğretmenler ile 51-60 yaş grubundaki öğretmenler arasında, 51-60 yaş grubundaki öğretmenler lehine $p<,01$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir.

Tablo 4.

Örgütsel Bağlılık Ölçeği Duygusal Bağlılık Alt Boyutu Puanlarının Yaş Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney U Testi Sonuçları

Gruplar	21-30 yaş	31-40 yaş	41-50 yaş	51-60 yaş
21-30 yaş	$\bar{x}_{sıra}=88,18$		$p<,05$	$p<,01$
31-40 yaş		$\bar{x}_{sıra}=102,32$		
41-50 yaş			$\bar{x}_{sıra}=126,50$	
51-60 yaş				$\bar{x}_{sıra}=138,00$

Tablo 5.

Örgütsel Bağlılık Ölçeği Puanlarının Medeni Durum Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Gruplar	N	\bar{x}	SS	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi			
					t	Sd	p	
Duygusal Bağlılık	Evli Bekar	104 90	19,79 18,38	5,02 4,71	0,49 0,50	2,008	192	,046
Devam Bağlılığı	Evli Bekar	104 90	16,64 17,61	5,06 4,58	0,50 0,48	-1,386	192	,167
Normatif Bağlılık	Evli Bekar	104 90	18,64 18,30	5,12 4,87	0,50 0,51	,478	192	,633

Tablo 5'te görüldüğü üzere; örgütsel bağlılık ölçeği puanlarının medeni durum değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan bağımsız grup t testi sonucunda duygusal bağlılık alt boyutunda evli ve bekarlar arasında, evliler lehine istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur ($t=2,008$; $p<,05$). Devam bağlılığı ($t=-1,386$; $p>,05$) ve normatif bağlılık ($t=,478$; $p>,05$) alt boyutlarında ise istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır.

Tablo 6'da görüldüğü üzere; örgütsel bağlılık ölçeği puanlarının alan değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan bağımsız grup t testi sonucunda duygusal bağlılık ($t=,886$; $p>,05$), devam bağlılığı ($t=,886$; $p>,05$) ve normatif bağlılık ($t=1,793$; $p>,05$) alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır.

Tablo 6.

Örgütsel Bağlılık Ölçeği Puanlarının Alan Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Gruplar	N	\bar{x}	SS	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi			
					t	Sd	p	
Duygusal Bağlılık	Sınıf Branş	115 81	19,43 18,80	5,02 4,77	0,47 0,53	,886	194	,377
Devam Bağlılığı	Sınıf Branş	115 81	17,36 16,70	4,95 4,68	0,46 0,52	,931	194	,353
Normatif Bağlılık	Sınıf Branş	115 81	19,03 17,74	5,24 4,49	0,49 0,50	1,793	194	,074

Tablo 7.

Örgütsel Bağlılık Ölçeği Puanlarının Kıdem Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Altboyut	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	sd	p
Duygusal Bağlılık	1-5 yıl	122	88,96	19,925	4	,001
	6-10 yıl	25	86,46			
	11-15 yıl	21	107,83			
	16-20 yıl	12	131,08			
	21 yıl ve ü.	14	147,36			
	Toplam	194				
Devam Bağlılığı	1-5 yıl	122	102,39	7,661	4	,105
	6-10 yıl	25	103,50			
	11-15 yıl	21	70,50			
	16-20 yıl	12	77,75			
	21 yıl ve ü.	14	101,61			
	Toplam	194				
Normatif Bağlılık	1-5 yıl	122	96,70	8,516	4	,074
	6-10 yıl	25	107,88			
	11-15 yıl	21	71,14			
	16-20 yıl	12	100,04			
	21 yıl ve ü.	14	123,25			
	Toplam	194				

Tablo 7’de görüldüğü gibi örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin örgütsel bağlılık ölçeği puanlarının kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H testi sonucunda duygusal bağlılık alt boyutunda grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($x^2=19,925$; $p<,01$). Devam bağlılığı ($x^2=7,661$; $p>,05$) ve normatif bağlılık ($x^2=8,516$; $p>,05$) alt boyutlarında ise istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır. Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla duygusal bağlılık alt boyutunda tüm gruplar Mann Whitney-U analizi ile ikili olarak karşılaştırılmış sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

Tablo 8.

Örgütsel Bağlılık Ölçeği Devam Bağlılığı Alt Boyutu Puanlarının Kıdem Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney U Testi Sonuçları

Gruplar	1-5 yıl	6-10 yıl	11-15 yıl	16-20 yıl	21 yıl ve ü.
1-5 yıl	$\bar{x}_{sıra}=88,96$			$p<,05$	$p<,001$
6-10 yıl		$\bar{x}_{sıra}=86,46$		$p<,05$	$p<,01$
11-15 yıl			$\bar{x}_{sıra}=107,83$		$p<,05$
16-20 yıl				$\bar{x}_{sıra}=131,08$	
21 yıl ve ü.					$\bar{x}_{sıra}=147,36$

Tablo 8’de görüldüğü üzere örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin örgütsel bağlılık ölçeği duygusal bağlılık alt boyutu puanlarının kıdem değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılık gösterdiğini belirlemek amacıyla yapılan Mann Whitney-U analizleri sonucunda söz konusu farklılığın 1-5 yıl kıdeme sahip öğretmenler ile 16-20 yıl kıdeme sahip öğretmenler arasında, 16-20 yıl kıdeme sahip öğretmenler lehine $p<,05$ düzeyinde; 1-5 yıl kıdeme sahip öğretmenler ile 21 yıl ve üzeri kıdeme sahip öğretmenler arasında 21 yıl ve üzeri kıdeme sahip öğretmenler lehine $p<,001$ düzeyinde; 6-10 yıl kıdeme sahip öğretmenler ile 16-20 yıl kıdeme sahip öğretmenler arasında, 16-20 yıl kıdeme sahip öğretmenler lehine $p<,05$ düzeyinde; 6-10 yıl kıdeme

sahip öğretmenler ile 21 yıl ve üzeri kıdeme sahip öğretmenler arasında, 21 yıl ve üzeri kıdeme sahip öğretmenler lehine $p < ,01$ düzeyinde; 11-15 yıl kıdeme sahip öğretmenler ile 21 yıl ve üzeri kıdeme sahip öğretmenler arasında, 21 yıl ve üzeri kıdeme sahip öğretmenler lehine $p < ,05$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir.

Tablo 9'da görüldüğü üzere örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin örgütsel bağlılık ölçeği puanlarının ortalamalarının aynı okulda çalışılan yıl değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda duygusal bağlılık alt boyutunda ($F=4,954$; $p < ,01$) ve normatif bağlılık alt boyutunda ($F=4,764$; $p < ,01$) grupların aritmetik ortalamaları arasındaki farklılık anlamlı bulunmuştur. Devam bağlılığı alt boyutunda ise grupların aritmetik ortalamaları arasındaki farklılık anlamlı bulunmamıştır ($F=1,914$; $p > ,05$). Bu sonucun ardından farklılıkların kaynaklarını belirlemek için tamamlayıcı post-hoc analizlere geçilmiştir. Hangi tekniğin tercih edileceğine karar vermek için varyans homojenliği denetlenmiş, duygusal bağlılık ($L=,204$; $p > ,05$) ve normatif bağlılık ($L=,416$; $p > ,05$) alt boyutlarında varyansların homojen olduğu bulunmuştur. Bu nedenle varyansların homojen olduğu durumlarda kullanılan LSD testi tercih edilmiştir. Çıkan sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

Tablo 9.

Örgütsel Bağlılık Ölçeği Puanlarının Aynı Okulda Çalışılan Yıl Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

	f , \bar{x} ve ss Değerleri					ANOVA Sonuçları				
	Grup	N	\bar{x}	ss	Var. K.	KT	Sd	KO	F	P
Duygusal Bağlılık	1 yıl	69	18,96	4,69	G.Arası	358,443	3	119,481		
	2-3 yıl	44	18,00	4,92	G.İçi	4292,700	178	24,116		
	4-10 yıl	38	18,95	4,98	Toplam	4651,143	181		4,954	,003
	11 yıl ve ü.	31	22,26	5,28						
Devam Bağlılığı	1 yıl	69	17,10	4,16	G.Arası	109,858	3	36,619		
	2-3 yıl	44	16,82	4,44	G.İçi	3405,504	178	19,132		
	4-10 yıl	38	15,05	4,47	Toplam	3515,363	181		1,914	,129
	11 yıl ve ü.	31	16,32	4,63						
Normatif Bağlılık	1 yıl	69	19,20	4,36	G.Arası	328,198	3	109,399		
	2-3 yıl	44	16,98	5,01	G.İçi	4087,896	178	22,966		
	4-10 yıl	38	16,32	4,84	Toplam	4416,093	181		4,764	,003
	11 yıl ve ü.	31	19,58	5,32						

Tablo 10'da görüldüğü üzere örgütsel bağlılık ölçeği puanlarının aynı okulda çalışılan yıl değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan LSD testi sonucunda duygusal bağlılık alt boyutunda aynı okulda 11 yıl ve daha fazla zamandır aynı okulda çalışan öğretmenler ile 1 yıldır ($p < ,01$), 2-3 yıldır ($p < ,001$), 4-10 yıldır ($p < ,01$) aynı okulda çalışan öğretmen grupları arasında 11 yıl ve daha fazla zamandır aynı okulda çalışan öğretmenler lehine istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur. Normatif bağlılık alt boyutunda 1 yıldır aynı okulda çalışan öğretmenler ile 2-3 yıldır ($p < ,05$) ve 4-10 yıldır ($p < ,01$) aynı okulda çalışan öğretmen grupları arasında 1 yıldır aynı okulda çalışan öğretmenler lehine istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur. 11 yıl ve daha fazla zamandır aynı okulda çalışan öğretmenler ile 2-3 yıldır ($p < ,05$) ve 4-10 yıldır ($p < ,01$) aynı okulda çalışan öğretmen grupları arasında, 11 yıl ve daha fazla zamandır aynı okulda çalışan öğretmenler lehine istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur.

Tablo 10.

Örgütsel Bağlılık Ölçeği Puanlarının Aynı Okulda Çalışılan Yıl Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan LSD Testi Sonuçları

Altboyutlar	Gruplar (i)	Gruplar (j)	$\bar{x}_i - \bar{x}_j$	$Sh_{\bar{x}}$	p
Duygusal Bağlılık	1 yıl	2-3 yıl	,95652	,94742	,314
		4-10 yıl	,00915	,99204	,993
		11 yıl ve ü.	-3,30154	1,06182	,002**
	2-3 Yıl	1 yıl	-,95652	,94742	,314
		4-10 yıl	-,94737	1,08754	,385
		11 yıl ve ü.	-4,25806	1,15154	,000***
	4-10 yıl	1 yıl	-,00915	,99204	,993
		2-3 yıl	,94737	1,08754	,385
		11 yıl ve ü.	-3,31070	1,18852	,006**
	11 yıl ve ü.	1 yıl	3,30154	1,06182	,002**
		2-3 yıl	4,25806	1,15154	,000***
		4-10 yıl	3,31070	1,18852	,006**
Normatif Bağlılık	1 yıl	2-3 yıl	2,22563	,92455	,017*
		4-10 yıl	2,88711	,96809	,003**
		11 yıl ve ü.	-,37775	1,03618	,716
	2-3 Yıl	1 yıl	-2,22563	,92455	,017*
		4-10 yıl	,66148	1,06128	,534
		11 yıl ve ü.	-2,60337	1,12373	,022*
	4-10 yıl	1 yıl	-2,88711	,96809	,003**
		2-3 yıl	-,66148	1,06128	,534
		11 yıl ve ü.	-3,26486	1,15982	,005**
	11 yıl ve ü.	1 yıl	,37775	1,03618	,716
		2-3 yıl	2,60337	1,12373	,022*
		4-10 yıl	3,26486	1,15982	,005**

Tablo11’de görüldüğü üzere; örgütsel bağlılık ölçeği puanlarının sendika değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan bağımsız grup t testi sonucunda devam bağlılığı alt boyutunda sendikaya üye olanlar ve olmayanlar arasında, sendikaya üye olmayanların lehine istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur ($t=-3,738$; $p<,001$). Normatif bağlılık alt boyutunda sendikaya üye olanlar ile olmayanlar arasında, sendikaya üye olmayanlar lehine istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur ($t=-2,260$; $p<,05$). Duygusal bağlılık alt boyutunda ise istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır ($t=,698$; $p>,05$).

Tablo 11.

Örgütsel Bağlılık Ölçeği Puanlarının Sendika Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Gruplar	N	\bar{x}	SS	$Sh_{\bar{x}}$	t Testi		
					t	Sd	p
Duygusal Bağlılık	Üye	82	19,50	5,48	,698	192	,486
	Üye Değil	112	19,00	4,49			
Devam Bağlılığı	Üye	82	15,55	4,41	3,738	192	,000
	Üye Değil	112	18,06	4,78			
Normatif Bağlılık	Üye	82	17,51	4,43	2,260	192	,025
	Üye Değil	112	19,13	5,24			

Tablo 12.

Örgütsel Bağlılık Ölçeği Puanlarının Görev Alınan Okul Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Altboyut	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	sd	P
Duygusal Bağlılık	1 okul	64	89,86	,697	3	,874
	2 okul	56	91,07			
	3-4 okul	42	85,67			
	5 ve daha fazla	17	97,71			
	Toplam	179				
Devam Bağlılığı	1 okul	64	102,67	15,585	3	,001
	2 okul	56	91,15			
	3-4 okul	42	63,96			
	5 ve daha fazla	17	102,82			
	Toplam	179				
Normatif Bağlılık	1 okul	64	94,31	5,326	3	,149
	2 okul	56	96,01			
	3-4 okul	42	73,96			
	5 ve daha fazla	17	93,59			
	Toplam	179				

Tablo 12’de görüldüğü gibi örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin örgütsel bağlılık ölçeği puanlarının görev aldıkları okul sayısı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H testi sonucunda devam bağlılığı alt boyutunda grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($x^2=15,585$; $p<,01$). Duygusal bağlılık ($x^2=,697$; $p>,05$) ve normatif bağlılık ($x^2=5,326$; $p>,05$) alt boyutlarında ise istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır. Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla devam bağlılığı alt boyutunda tüm gruplar Mann Whitney-U analizi ile ikili olarak karşılaştırılmış sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

Tablo 13.

Örgütsel Bağlılık Ölçeği Devam Bağlılığı Alt Boyutu Puanlarının Görev Alınan Okul Sayısı Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney U Testi Sonuçları

Gruplar	1 okul	2 okul	3-4 okul	5 ve daha
1 okul	$\bar{x}_{sıra}=102,67$		$p<,001$	
2 okul		$\bar{x}_{sıra}=91,15$	$p<,01$	
3-4 okul			$\bar{x}_{sıra}=63,96$	$p<,05$
5 ve daha fazla				$\bar{x}_{sıra}=102,82$

Tablo 13’te görüldüğü üzere örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin örgütsel bağlılık ölçeği devam bağlılığı alt boyutu puanlarının görev alınan okul sayısı değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılık gösterdiğini belirlemek amacıyla yapılan Mann Whitney-U analizleri sonucunda söz konusu farklılığın 1 okulda görev alan öğretmenlerle 3-4 okulda görev alan öğretmenler arasında, 1 okulda görev alan öğretmenler lehine $p<,001$ düzeyinde; 2 okulda görev alan öğretmenlerle 3-4 okulda görev alan öğretmenler arasında, 2 okulda görev alan öğretmenler lehine $p<,01$ düzeyinde; 3-4 okulda görev alan öğretmenlerle 5 ve daha fazla okulda görev alan öğretmenler arasında, 5 ve daha fazla okulda görev yapan öğretmenler lehine $p<,05$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir.

Öğretmenlerin örgütsel bağlılık ölçeği puanlarının eğitim durumu değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Mann Whitney-U testi sonucunda duygusal bağlılık ($U=1059,50$; $z=-1,051$; $p>,05$); devam bağlılığı ($U=988,50$; $z=-1,399$;

$p > ,05$); normatif bağlılık ($U=1083,00$; $z=-,936$; $p > ,05$) alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır.

Öğretmenlerin örgütsel bağlılık ölçeği puanlarının mezun olunan fakülte değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H testi sonucunda duygusal bağlılık ($\chi^2=,907$; $p > ,05$), devam bağlılığı ($\chi^2=1,153$; $p > ,05$) ve normatif bağlılık ($\chi^2=,895$; $p > ,05$) alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır.

Öğretmenlerin örgütsel bağlılık ölçeği puanlarının kadro değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Mann Whitney-U testi sonucunda duygusal bağlılık ($U=2012,50$; $z=-1,181$; $p > ,05$); devam bağlılığı ($U=1844,00$; $z=-1,791$; $p > ,05$); normatif bağlılık ($U=1805,00$; $z=-1,933$; $p > ,05$) alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır.

Öğretmenlerin örgütsel bağlılık ölçeği puanlarının ek iş yapma durumuna göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Mann Whitney-U testi sonucunda duygusal bağlılık ($U=972,50$; $z=-1,018$; $p > ,05$); devam bağlılığı ($U=1067,00$; $z=-,531$; $p > ,05$); normatif bağlılık ($U=1805,00$; $z=-1,046$; $p > ,05$) alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Bu araştırmada resmî ilköğretim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin örgütsel bağlılık düzeyleri ve bu düzeylerin bazı demografik değişkenler açısından farklılaşma durumları belirlenmeye çalışılmıştır.

Araştırmanın birinci sorusuna cevap aranırken, duygusal bağlılığın öğretmenler tarafından en yüksek düzeyde gösterilen bağlılık faktörü olduğu bulunmuştur. Duygusal bağlılığı sırasıyla normatif bağlılık ve devam bağlılığı izlemiştir. Çakır'ın (2007), Kurşunoğlu, Bakay ve Tanrıoğan'ın (2010) ilköğretim okulu öğretmenleri ile gerçekleştirdikleri araştırmalarında, Erdoğan'ın (2006) ilköğretim okulu yöneticileri ile gerçekleştirdiği araştırmasında ve Boylu, Pelit ve Güçer'in (2007) akademisyenlerle gerçekleştirdikleri araştırmada benzer şekilde en yüksek bağlılık olarak duygusal bağlılık bulunmuştur. Daha sonra sırasıyla normatif ve devam bağlılığı izlemiştir. Halis (2007) örgütsel bağlılığa ilişkin yaptığı analizlerde en yüksek bağlılık olarak duygusal bağlılığı belirlemiştir. Daha sonra sırasıyla rasyonel ve normatif bağlılık gelmektedir. Erdaş (2009) örgütsel bağlılık düzeylerini uzlaşma, özdeşleşme, içselleştirme olarak incelediği araştırmasında en yüksek bağlılık içselleştirme alt boyutunda gerçekleşirken bunu sırasıyla özdeşleşme ve uzlaşma alt boyutları takip etmektedir.

Araştırmada cinsiyet değişkenine göre duygusal bağlılık alt boyutunda kadınların erkeklere göre daha yüksek düzeyde bağlılık gösterdiği bulunmuştur. Literatürde cinsiyet değişkeni ile örgütsel bağlılık ilişkisini inceleyen araştırmalarda, araştırmamız bulgularıyla çelişen ve örtüşen farklı sonuçlar olduğu göze çarpmaktadır. Bu durum kadınların duygusal özelliklerinin güçlü bir şekilde etkilendiği sosyal cinsiyet rollerinden kaynaklanabilir (Ersoy, 2009; Temel, Yakın ve Misci, 2006). Buna göre; Durna ve Eren (2005), Erdoğan (2006), Çakır (2007), Parker (2009), Öztürk (2009), Erdaş (2009) ve Boylu, Pelit ve Güçer (2007) yaptıkları araştırmalarda örgütsel bağlılık ile cinsiyet arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Özcan (2008) ve Çoban (2010) örgütsel bağlılığı tek boyutlu olarak incelediği araştırmalarında erkek öğretmenlerin kadın öğretmenlere göre daha yüksek düzeyde örgütsel bağlılık gösterdiğini bulmuşlardır. Erdoğan (2009) ve Çorbacı (2010) örgütsel bağlılık düzeylerini uyum, özdeşleşme, içselleştirme olarak incelediği araştırmalarında, Erdoğan (2009) içselleştirme alt boyutunda erkeklerin kadınlara göre daha yüksek bağlılık gösterdiğini bulmuşken, Çorbacı (2010) da erkek öğretmenlerin kadın öğretmenlere göre özdeşleşme ve içselleştirme düzeyinin daha yüksek olduğunu belirlemiştir. Erdoğan (2009) erkek

öğretmenlerin içselleştirme düzeylerinin daha yüksek olmasının onların amaçları ile örgütün amaç ve değerlerinin örtüştüğünü gösterdiğini ifade etmektedir. Kurşunoğlu, Bakay ve Tanrıögen (2010) ise normatif bağlılık alt boyutunda erkek öğretmenlerin bağlılıklarını kadın öğretmenlerinkine göre daha yüksek olduğunu bulmuştur. Türk toplumunda erkeklerin aile reisliği yapmaları ve evi geçindirme gibi sosyal rollerinden dolayı işlerine karşı daha fazla sorumluluk hissedebileceğini ifade etmiştir.

Araştırmada yaş değişkenine göre duygusal bağlılık alt boyutunda 40-60 yaş grubunda yer alan öğretmenlerin 21-30 yaş grubundakilere göre daha yüksek bağlılık seviyesine sahip olduğu görülmektedir. Buradan hareketle öğretmenlerin yaşları arttıkça duygusal bağlılığın arttığı söylenebilir. Aynı şekilde Öztürk (2009) de aynı sonuca varmıştır. Benzer şekilde Durna ve Eren'in (2005) yaptıkları çalışma sonucunda çalışanların yaşı arttıkça duygusal ve normatif bağlılıklarının ve örgütsel bağlılıklarının arttığı sonucuna varmıştır. Erdoğan (2009) yöneticilerle gerçekleştirdiği araştırmasında yaş grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edememiştir ama 41 yaş ve üzerindeki öğretmenlerin toplam örgütsel bağlılık düzeyini diğer yaş grubundaki öğretmenlerden daha yüksek olarak bulmuştur. Özcan (2008) 41-45 yaş grubundakilerin 21-40 yaş grubundakilerden daha fazla örgütsel bağlılık gösterdiklerini tespit etmiştir. Kurşunoğlu, Bakay ve Tanrıögen (2010) duygusal bağlılık alt boyutunda 46 yaş ve üzerindeki öğretmenlerin, 35 yaş ve altındaki öğretmenlere göre daha yüksek bağlılık gösterdiğini bulmuştur. Bu araştırma sonuçlarından farklı olarak Çakır (2007) ve örgütsel bağlılık düzeylerini uyum, özdeşleşme, içselleştirme olarak inceleyen Erdoğan (2009) yaş değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulamamıştır. Boylu, Pelit ve Güçer (2007) yaş değişkeni ile üniversite geneline ve çalıştıkları birime yönelik olarak örgütsel bağlılık arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulamamıştır.

Araştırmada duygusal bağlılık alt boyutunda evli öğretmenlerin bekar öğretmenlere göre daha yüksek bağlılık düzeyine sahip olduğu tespit edilmiştir. Literatürde Öztürk (2009) de aynı sonuca ulaşmıştır. Kurşunoğlu, Bakay ve Tanrıögen (2010) ise normatif bağlılık alt boyutunda evli öğretmenlerin bekar öğretmenlere göre daha yüksek bağlılık gösterdiğini bulmuştur. Durna ve Eren (2005) çalışanların medeni durumunun evli yönünde değişmesi neticesinde duygusal ve normatif bağlılıklarının ve örgütsel bağlılıklarının arttığı sonucuna varmıştır. Çakır (2007) eğitim yöneticileri ile gerçekleştirdiği araştırmasında; Erdoğan (2009) ve örgütsel bağlılık düzeylerini uyum, özdeşleşme, içselleştirme olarak incelediği araştırmasında Erdoğan (2009) ise örgütsel bağlılık ile medeni durum değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulamamıştır. Boylu, Pelit ve Güçer (2007) bekar akademisyenlerin evli akademisyenlere göre üniversite geneline ve çalıştıkları birime yönelik olarak devam bağlılığı alt boyutunda daha yüksek düzeyde bağlılık gösterdiğini bulmuştur. Aynı araştırmada evli öğretmenlerin üniversite geneline yönelik olarak duygusal bağlılık alt boyutunda bekar akademisyenlere göre daha yüksek düzeyde bağlılık sergilediği belirlenmiştir.

Araştırmanın örneklemini oluşturan resmî ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin örgütsel bağlılık ölçeği puanlarının alan değişkenine (sınıf ve branş) göre duygusal bağlılık, devam bağlılığı ve normatif bağlılık alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır. Benzer şekilde Çakır (2007), Paker (2009) ve örgütsel bağlılığı tek boyutlu olarak incelediği araştırmasında Çoban (2010) öğretmenlerin örgütsel bağlılık ölçeği puanlarının alan değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulamamıştır. Kurşunoğlu, Bakay ve Tanrıögen (2010) sınıf öğretmenlerinin duygusal, devam ve normatif bağlılık düzeylerinin branş öğretmenlerinkine göre daha yüksek seviyede bulmuştur. Yöneticilerle yaptığı araştırmada Erdoğan (2009) sınıf öğretmeni olanların branş öğretmeni olanlara göre devam bağlılığı alt boyutunda daha yüksek düzeyde bağlılık düzeyine sahip olduğu bulmuştur. Çorbacı (2010) uyum, özdeşleşme ve içselleştirme olmak üzere örgütsel

bağlılık düzeylerinin hepsinde sınıf öğretmenlerinin branş öğretmenlerine göre daha yüksek olduğunu belirlemiştir. Erdaş (2009) ise örgütsel bağlılığın uzlaşma alt boyutunda branş öğretmenlerinin sınıf öğretmenlerine göre daha yüksek düzeyde olduğunu bulmuştur.

Araştırmada duygusal bağlılık alt boyutunda genel olarak kıdem arttıkça bağlılığın da arttığı bulunmuştur. Benzer şekilde Öztürk (2009) meslekteki kıdem yılı arttıkça duygusal bağlılığın arttığını bulmuştur. Durna ve Eren (2005) çalışanların kıdemi arttıkça duygusal ve normatif bağlılıklarının ve örgütsel bağlılıklarının arttığı sonucuna varmıştır. Çoban (2010) da genel olarak kıdem arttıkça örgütsel bağlılığın da arttığını bulmuştur. Örgütsel bağlılık düzeylerini uyum, özdeşleşme, içselleştirme olarak incelediği araştırmasında Çorbacı (2010) içselleştirme ve özdeşleşme boyutuna yönelik bağlılık düzeyleri mesleki kıdemi 31 yıl ve üzeri olan öğretmenlerin, mesleki kıdemi 1-10 yıl olan öğretmenlere göre daha yüksek olduğunu belirlemiştir. Paker (2009), Çakır (2007), Erdaş (2009), Kurşunoğlu, Bakay ve Tanrıöğen (2010) ve Erdoğmuş (2006) ise örgütsel bağlılık düzeyinin mesleki kıdeme göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediğini bulmuştur. Boylu, Pelit ve Güçer (2007) akademisyenlerin çalıştıkları birime yönelik olarak devam bağlılığı alt boyutunda 16 ve üzeri yıl kıdeme sahip olanların 11-15 yıl kıdeme sahip olanlara göre daha düşük düzeyde bağlılık sergilediğini bulmuştur.

Araştırmada duygusal bağlılık alt boyutunda 1-10 yıldır aynı okulda çalışan öğretmenlere göre 11 yıl ve daha fazla süredir aynı okulda çalışan öğretmenlerin bağlılık seviyesinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Normatif bağlılık alt boyutunda da 1 yıldır aynı okulda görev yapan ve 11 yıl ve daha fazla bir süredir aynı okulda görev yapan öğretmenler 2-10 yıldır aynı okulda görev yapan öğretmenlere göre daha fazla bağlılık göstermektedir. Yeni bir okula gelen öğretmenlerin okula yeni bir heyecanla ve çoğunlukla bir ihtiyaç doğrultusunda gelmeleri ve aynı okulda 11 yıl ve daha fazla bir zamandır görev alan öğretmenlerin okulu daha çok sahiplenerek başarı ve başarısızlığından daha çok sorumlu hissedebilmelerinin bu durumla ilgisi olabilir. Kurşunoğlu, Bakay ve Tanrıöğen (2010) öğretmenlerin buldukları okuldaki çalışma süreleri arttıkça örgütsel bağlılığın her üç boyutunun düzeyinin de arttığını bulmuştur. Öztürk (2009) genel olarak kurumdaki çalışma süreleri arttıkça bağlılık düzeylerinin de arttığını belirlemiştir. Erdaş (2009) genel olarak 5 yıldan fazla bir zamandır aynı okulda çalışan öğretmenlerin daha az bir zamandır aynı okulda çalışan öğretmenlere göre özdeşleşme ve içselleştirme alt boyutlarında daha yüksek düzeyde bağlılık gösterdiğini bulmuştur. Okul için gerçekleştirdikleri hizmet ve katkıların öğretmeni okula bağladığı sonucuna varılmıştır. Özcan (2008) ve Erdoğan (2009) ise öğretmenlerin bulunduğu kurumdaki hizmet sürelerine göre örgütsel bağlılık düzeylerinde anlamlı bir farklılık tespit edememiştir.

Araştırmamızda sendikaya üye olmayan öğretmenler sendikaya üye olan öğretmenlere göre devam ve normatif bağlılık alt boyutlarında daha fazla bağlılık göstermektedirler. Bu durum sendikaya üye olmayan öğretmenlerin üye olanlara göre çalıştıkları işlerinde kendilerini daha güvensiz hissetmelerinden kaynaklanabilir. Literatürde sendika üye durumu ile örgütsel bağlılık ilişkisini inceleyen Kurşunoğlu, Bakay ve Tanrıöğen (2010) öğretmenlerin bağlılık düzeylerinde sendikaya üye olup olmamalarına göre anlamlı bir farklılık bulamamıştır.

Araştırmada öğretmenlerin görev aldıkları okul sayısı arttıkça devam bağlılığı alt boyutunda bağlılık düzeylerinin azaldığı tespit edilmiştir. Literatürde örgütsel bağlılık ile öğretmenlerin görev aldıkları okul sayısı değişkeni ilişkisini inceleyen bir araştırmaya rastlanmamıştır.

Araştırmada öğretmenlerin örgütsel bağlılıkları eğitim durumlarına göre duygusal, devam ve normatif bağlılık alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma göstermediği bulunmuştur. Benzer şekilde literatürde Paker (2009), Öztürk (2009),

Çakır (2007)ve örgütsel bağlılık düzeylerini uyum, özdeşleşme, içselleştirme olarak inceleyen Çorbacı (2010) ve Erdoğan (2009) örgütsel bağlılık ile eğitim düzeyleri arasında anlamlı farklılık bulamamıştır.

Araştırmada öğretmenlerin mezun oldukları fakülte değişkenine göre duygusal, devam ve normatif bağlılık alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma göstermediği bulunmuştur. Literatürde Erdaş (2009) ve Erdoğan (2009) örgütsel bağlılık düzeylerini uyum, özdeşleşme, içselleştirme olarak incelediği araştırmalarında örgütsel bağlılık ile mezun olunan fakülte değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edememiştir.

Araştırmada öğretmenlerin ücretli ya da kadrolu olarak çalışmalarının duygusal, devam ve normatif bağlılık alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma göstermediği bulunmuştur. Literatürde Erdaş (2009) örgütsel bağlılığın uzlaşma boyutunda kadrolu öğretmenlerin ücretli öğretmenlere göre daha yüksek düzeyde bağlılık gösterdiğini bulmuştur. Erdaş (2009) bu durumun ücretli olarak çalışan öğretmenlerin gelecek yıl aynı okulda çalışıp çalışamayacaklarının belirsiz olmasına, her yıl adaptasyon sorunu yaşayabilmelerine, özlük haklarındaki yoksunluklara, kendilerini okulun değerli bir öğretmeni olarak görmemelerine, maddi emeklerinin karşılığını alamıyor olmalarına ve kendilerini okulun değerli bir öğretmeni olarak hissetmemelerine bağlı olabileceğini belirtmektedir.

Araştırmamızda öğretmenlerin ek-iş yapıp yapmamalarının duygusal, devam ve normatif bağlılık alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma göstermediği bulunmuştur. Benzer şekilde Durna ve Eren (2005) örgütsel, duygusal, süreklilik ve normatif bağlılık ile çalışanların ek gelirlere sahip olması arasında anlamlı bir ilişki bulamamıştır. Erdoğan (2009) örgütsel bağlılık düzeylerini uyum, özdeşleşme, içselleştirme olarak incelediği araştırmasında özdeşleşme alt faktöründe ek iş yapmayan sınıf öğretmenlerinin bağlılıklarının ek iş yapan sınıf öğretmenlerine göre daha yüksek olarak bulunmuştur.

KAYNAKLAR

- Allen, N. J. ve Meyer, J.P. (1990). The measurement and antecedents of affective, continuance and normative commitment to the organization. *Journal of Occupational Psychology*, 63(1), 1-18.
- Aydin, A., Sarier, Y. ve Uysal, S. (2011). The effect of gender on organizational commitment of teachers: Ameta analytic analysis. *Educational Sciences: Theory and Practice*, 11(2), 628-632.
- Boylu, Y., Pelit, E. ve Güçer, E. (2007). Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesinde çalışan akademisyenlerin örgütsel bağlılık düzeyleri üzerine bir araştırma. *Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, 86(114).
- Camilleri, E. ve Van, D. H. B. I. J. M. (2007). Organizational commitment, public service motivation, and performance within the public sector. *Public Performance & Management Review*, 31(2), 241-274.
- Çakır, A. (2007). *İlköğretimokullarında görev yapan öğretmenlerin örgütsel bağlılık düzeyleri ve okul kültürü algıları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yeditepe Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Çoban, D. (2010). *Okulların akademik iyimserlik düzeyi ile öğretmenlerin örgütsel bağlılığı arasındaki ilişki*. İnönü Üniversitesi, Bilim Uzmanlığı Tezi, Malatya.
- Çorbacı, S. (2010). *İlköğretim okullarındaki performans yönetimi uygulamaları ile yönetici ve öğretmenlerin örgütsel bağlılıkları arasındaki ilişki*. Sakarya Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya.
- Durna U. ve Eren V. (2005). Üç bağlılık unsuru ekseninde örgütsel bağlılık. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 6(2), 210-219.

- Erdaş, Y. (2009). *Denizli il merkezinde çalışan ilköğretim öğretmenlerinin örgütsel bağlılık düzeyleri*. Pamukkale Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, Denizli.
- Erdoğan, D. (2009). *Resmî ilköğretim okullarındaki sınıf öğretmenlerinin örgütsel bağlılık düzeylerinin incelenmesine yönelik bir araştırma (Bağcılar örneği)*. Beykent Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Erdoğmuş, H. (2006). *Resmî ve özel ilköğretimokullarında çalışan yöneticilerin kişisel özellikleri ile örgütsel bağlılıkları arasındaki ilişki*.Marmara Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Eren, E. (2010).*Örgütsel davranışve yönetim psikolojisi*. 12. Baskı, Beta Basım Yayınları, İstanbul.
- Ersoy, E. (2009). Cinsiyet kültürü içerisinde kadın ve erkek kimliği (Malatya Örneđi). *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(2), 209-230.
- Esenler İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü. (2011). *Brifing 2011*. http://www.esenlerarge.org/DKMAN/dkman1/brifing_2011.pdf adresinden 15. 04. 2012 tarihinde erişilmiştir.
- Gülova, A. ve Demirsoy, Ö. (2012).Örgüt kültürü ve örgütsel bağlılık arasındaki ilişki: Hizmet sektörü çalışanları üzerinde ampirik bir araştırma. *Business and Economics Research Journal*, 3(3),49-76.
- Halis, M. (2007). *İlköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin işgüçlüklerinin örgütsel bağlılıklarına etkisi: Gaziantep örneği*. Gaziantep Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep.
- Karasar, N. (2011). Bilimsel araştırma yöntemleri. Ankara, Nobel.
- Kurşunoğlu, A., Bakay, E. ve Tanrıoğen, A. (2010). İlköğretim okulu öğretmenlerinin örgütsel bağlılık düzeyleri.*Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(2), 101-115.
- Meyer, J. P. ve Allen, N. J. (1991). A three-component conceptualization of organizational commitment. *Human Resource Management Review*, 1(1), 61-89.
- Meyer, J. P., Allen, N. J. ve Smith, C. (1993). Commitment to organizations and occupations: extention and test of a three-component conceptualization.*Journal of Applied Psychology*, 78(4), 538-551.
- Özcan, O. (2008). *İlköğretim öğretmenlerinin örgütsel özdeşim, örgütsel bağlılık ve örgütsel vatandaşlık davranışlarının demografik özelliklere göre incelenmesi*. Yeditepe Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Öztürk, H. F. (2009). *Okul yöneticilerinde örgütsel ahlaki iklim (örgütsel etik), örgütsel vatandaşlık ve örgütsel bağlılık ilişkisi*. Beykent Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Paker, N. (2009). *İlköğretim okulu öğretmenlerinin örgütsel güvenleri ile örgütsel bağlılıkları arasındaki ilişki (Sakarya ili örneği)*. Sakarya Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya.
- Sesen, H. ve Basım, N. H. (2012). Impact of satisfaction and commitment on teachers' organizational citizenship. *Educational Psychology*, 32(4), 475-491.
- Somers, M. J. (2009). The combined influence of affective, continuance and normative commitment on employee withdrawal. *Journal of Vocational Behavior*, 74 (1), 75-81.
- Temel, A., Yakın, M. ve Misci, S. (2006). Örgütsel cinsiyetlerin örgütsel davranışa yansması. *Yönetim ve Ekonomi*, 13(1), 27-38.